

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

20 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, în următoarea componență:

Președinte

Cobzac Elena

Judecători

Țurcan Anatolie

Visternicean Dumitru

Mardari Dumitru

Pitic Mariana

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, părțile vătămate Iacob Igor și Sîrbu Viorel, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2017, în cauza penală privindu-l pe

Timuș Nicolae Xxxxx, născut xxxxx în or. Xxxxx, domiciliat în s. Xxxxx, r-nul Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță:* 08.11.2012-19.05.2015;

2. *Instanța de apel:* 26.06.2015-18.09.2015;

17.06.2016-21.12.2016;

21.08.2017-15.12.2017;

3. *Instanța de recurs:* 03.03.2016-24.05.2016;

16.02.2017-27.06.2017;

04.04.2018-20.11.2018.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 19 mai 2015, Timuș Nicolae Xxxxx a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executare în penitenciarul de tip închis.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Timuș N. în luna august 2008, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune, profitând de relații de rudenie și încredere, a însușit de la partea vătămată Iacob Igor, suma de 1.650 euro, care conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei din data de 01.08.2009, constituie suma de 26.000 lei.

Tot el, în luna februarie 2009, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, sub pretextul unui împrumut și profitând de relațiile de rudenie, a însușit de la Iacob Igor, suma de 4.000 euro, care conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei din 20.02.2012, constituie suma de

53.544 lei, astfel pricinuindu-i părții vătămate Iacob Igor, un prejudiciu material în sumă totală de 79.544 lei.

Tot el, la data de 01 noiembrie 2009, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, prezentând un contract de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 51, situat pe str. Gavril Muzicescu nr. 2 din or. Xxxxx și a unui lot de teren cu nr. cadastral – 8001111188, cu suprafața de 0,2141, situat pe str. 31 august nr. 52 din aceeași localitate, care era deținut cu drept de proprietate de către mama sa, Dîru Parascovia și sub pretextul că aceste bunuri imobile i-ar aparține inculpatului cu drept de proprietate, a însușit prin înșelăciune sub pretextul unui împrumut suma de 4.000 euro, iar ulterior la data de 01 ianuarie 2010, a însușit prin aceeași metodă suma de 2.000 euro, de la partea vătămată Sîrbu Viorel, cauzând astfel acestuia daună materială în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 102.520 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, faptele inculpatului, Timuș N., au fost calificate *de drept* în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere.

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri:

3.1 Avocatul Radu Sergiu în numele inculpatului Timuș Nicolae, prin care a solicitat admiterea cererii de apel cu casarea în întregime a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Timuș Nicolae să fie achitat, deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

3.2 Avocatul Stratan Igor în numele părților vătămate Sîrbu Viorel și Iacob Igor, care a solicitat casarea parțială a acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Timuș Nicolae să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 15 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 septembrie 2015, au fost respinse, ca fiind nefondate, apelurile declarate și menținută sentința.

5. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că prima instanță, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei. Instanța a dat probelor administrate o apreciere legală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului.

Instanța de apel a menționat că, starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței, care cuprinde elementele definitorii condamnării, prevăzute de art. 394 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală.

Așadar, instanța de apel a stabilit că, este corectă concluzia primei instanțe privind starea de fapt constatată, determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute la art. 190 alin. (5) Cod penal: escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

6. Hotărârile judecătorești adoptate în cauza au fost atacate cu recursuri ordinare de către:

6.1 Avocatul Radu Sergiu în numele inculpatului, care a solicitat casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul Timuș Nicolae să fie achitat, din lipsa faptului infracțiunii, cu dispunerea revocării imediate a măsurii preventive sub formă de arest.

În motivarea recursului, a invocat:

- dezacordul cu decizia instanței de apel, menționând că instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, astfel, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii și există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, or, Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă.

6.2 Avocatul Stratan Igor în numele părților vătămate Sîrbu Viorel și Iacob Igor, care a solicitat casarea parțială a deciziei, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Timuș Nicolae să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 15 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

În motivarea recursului, a invocat că, instanțele de fond corect au apreciat circumstanțele de fapt și de drept, calificând acțiunile lui Timuș Nicolae în baza art. 190 alin. (5) din Cod penal și i-au aplicat o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, însă, nu este de acord cu modul de individualizare a pedepsei și mărimea acesteia stabilită, întrucât este nemotivat de blândă și astfel este pasibilă casării.

7. Prin Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2016, au fost admise recursurile ordinare declarate, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

8. În motivarea deciziei adoptate instanța de recurs a menționat că, instanța de fond în pofida prevederilor art. 101 alin. (1) și (4), 384 alin. (3), 385 alin. (1) pct. 1), 2), 394 alin. (1) pct. 1) și 2), 397 Cod de procedură penală, nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al

coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu. Nu a motivat în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea probelor administrate și motivele pentru care a respins probele apărării.

De asemenea, instanța de recurs a mai indicat că, instanța nu s-a pronunțat în genere, iar în unele cazuri evaziv și neclar, asupra tuturor argumentelor apărării, în raport cu prescripțiile de drept procedural și material ce reglementează măsurile procesuale contestate de apărare.

În special, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra cererii reclamantului Sîrbu V. de chemare în judecată a pârâtului Timuș Nicolae, întemeiată pe contractul de împrumut din 01 noiembrie 2009 și cel adițional din 01 ianuarie 2010, a sumei de 6.000 euro contra dobânzii lunare de 7,5%, privind încasarea restanței de 4.500 euro, (deoarece Timuș Nicolae i-a restituit doar 1.500 euro), dobânzii lunare de 751 euro și a dobânzii de întârziere de 381,46 euro, cât și a hotărârii irevocabile a Judecătorei Strășeni din 02 august 2012, prin care cererea a fost admisă integral; asupra ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012, privind anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 23 septembrie 2011 și reluarea urmăririi penale, procurorul urmând să motiveze, care fapte noi sau recent descoperite au apărut, care viciu fundamental în cadrul urmăririi penale precedente a afectat hotărârea respectivă, iar prin hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 s-a declarat neconstituțional alin. (1) al art. 287 din Cod de procedură penală; asupra rezoluției Comisarului CPR Strășeni din 15 februarie 2011 de aprobare a concluziei din 15 februarie 2011, pe marginea examinării plângerii din 14 ianuarie 2011 a lui Sîrbu Viorel, întocmită de căpitanul Constantin M., potrivit căreia nu există semne componente de infracțiune și cererea dată urmează a fi depusă în judecată, în procedură contencioasă, iar verificarea cererii urmează a fi încetată; asupra rezoluției Comisarului CPR Strășeni din 03 iunie 2011 de aprobare a încheierii pe marginea examinării plângerii lui Iacob Igor din 27 mai 2011, întocmită de locotenentul major Taran N., că cele declarate de Iacob Igor nu și-au găsit confirmare, cazul nu ține de competența Poliției și i se recomandă să se adreseze în judecată, iar examinarea cazului trebuie de încetat, la dosar lipsind careva ordonanțe, potrivit art. 255 alin. (1) Cod de procedură penală, prin care aceste acte ar fi fost anulate; asupra ordonanței procurorului raionului din 01 iunie 2012, despre anularea ordonanței din 27 octombrie 2011 de refuz în pornirea urmăririi penale, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu pornirea urmăririi penale în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, procurorul urmând să motiveze, care fapte noi sau recent descoperite au apărut, care viciu fundamental în cadrul urmăririi penale precedente a afectat hotărârea respectivă; asupra invocării raporturilor civile, cât și a opiniei că în conjunctura dreptului penal nu există nici un obstacol pentru a considera că dobândirea ilicită a dreptului asupra bunurilor străine constituie una din modalitățile faptice

ale infracțiunii prevăzute de art. 196 Cod penal, întrucât dreptul asupra bunurilor străine poate să reprezinte obiectul imaterial al infracțiunilor prevăzute de art. 196 Cod penal.

Totodată, instanța de recurs a conchis că probele nu au fost analizate întemeiat pe prescripțiile concrete din normele de drept vizate, pe jurisprudența națională și a CtEDO, coroborate cu circumstanțele precise invocate de apărare, inclusiv cu conținutul actelor procedurale criticate.

Prin urmare, instanța de recurs a ajuns la concluzia că, ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția. Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept pe care urma să le constate în procedura prevăzută de lege și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

9. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016, a fost respinsă ca nefondată cererea de apel declarată de către avocatul Stratan Igor în numele părților vătămate și admisă cererea de apel declarată de către avocatul Radu Sergiu în numele inculpatului, fiind dispusă casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, procesul penal cu privire la învinuirea lui Timuș Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, a fost încetat din motiv că există o hotărâre în privința aceleiași persoane, cu privire la aceleași acuzații.

10. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că, prima instanță în pofida temeiurilor de încetare a procesului penal și anume existența unor hotărâri de încetare a examinării plângerilor părților vătămate pe motivul existenței unor relații civile, de încetare și de refuz în pornirea urmăririi penale în privința lui Timuș Nicolae ca urmare a încălcării dreptului inculpatului de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, a emis o sentință de condamnare în privința inculpatului.

Instanța de apel a constatat că, ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața, din 28.05.2012 de reluare a urmăririi penale în privința lui Timuș N. este lovită de nulitate, deoarece odată ce în privința persoanei a fost încetată urmărirea penală în mod corect, aceasta nu poate fi pusă repetat sub urmărire penală. În acest context, urmează a fi menționat că ordonanța de încetare a urmăririi penale emisă în privința lui Timuș Nicolae la 23.09.2011, nu a fost contestată de nimeni, în virtutea prevederilor art. 313 Cod de procedură penală.

Ca urmare, instanța de apel a conchis că, în privința inculpatului, s-a pornit urmărirea penală în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, pe episodul privind dobândirea ilicită a bunurilor lui Sîrbu Viorel în prezența existenței unei hotărâri neanulate.

În acest sens, instanța de apel a considerat incorectă soluția pronunțată de către prima instanță de condamnare a lui Timuș N. în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, în prezența unor hotărâri neanulate de încetare a urmăririi penale și de refuz în pornirea urmăririi penale.

Referitor la solicitarea avocatului în numele inculpatului Timuș Nicolae, privind achitarea acestuia, și motivele invocate în cererea de apel asupra nevinovăției acestuia, instanța de apel nu s-a expus, dat fiind faptul că în cauza penală pe faptul dobândirii ilicite de la părțile vătămate Iacob Igor și Sîrbu Viorel a unor sume de bani prin înșelăciune sau abuz de încredere există un act cu caracter definitiv și executoriu asupra învinuirii aduse lui Timuș Nicolae.

11. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către procuror, care, invocând temeii de drept prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat:

- decizia atacată este neîntemeiată și ilegală referitor la încetarea procesului penal cu privire la învinuirea lui Timuș N. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, de aceea urmează a fi casată în baza temeiurilor invocate în dispoziția art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Astfel, la argumentarea soluției dispuse, instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei, a făcut referire la învinuirea lui Timuș Nicolae, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și analizează probele, însă de fapt, în pct. 94 din decizia vizată și în partea dispozitivului deciziei, instanța de apel indică la art. 190 alin. (5) Cod de procedură penală și dispune: încetarea procesului penal în privința lui Timuș Nicolae, făcând referire la norma art. 190 din Codul de procedură penală. Ca urmare, în cazul vizat, motivarea soluției contrazice cu dispozitivul hotărârii.

12. Prin Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2017 a fost admis recursul ordinar declarat de către procuror, fiind casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016, în cauza penală în privința lui Timuș Nicolae și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

13. În motivarea deciziei adoptate instanța de recurs a menționat că, consideră pripite concluziile instanței de apel, prin care s-a considerat ca fiind incorectă soluția primei instanțe, în sensul condamnării lui Timuș Nicolae în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, în prezența unor hotărâri neanulate de încetare a urmăririi penale și de refuz în pornirea urmăririi penale, or, în acest sens, consideră că instanța de apel a omis de a da o apreciere corespunzătoare materialelor cauzei, în lumina faptului că dispozițiile „hotărârilor” adoptate de

către organul de urmărire penală, la care face trimitere instanța de apel, nu guvernează situația de fapt. În speță nefiind întru totul incidentă autoritatea de lucru judecat, care este considerat un principiu, exprimat prin *non bis in idem*.

Analizând ordonanțele emise la etapa urmăririi penale, instanța de recurs a constatat că, ordonanța procurorului raionului Strășeni, Rața Alexandru, din 28 mai 2012, prin care s-a dispus anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale, emisă la 23 septembrie 2011, cu reluarea urmăririi penale pe episodul însușirii sumelor bănești de la Sîrbu Viorel, contravine prevederilor art. 6 pct. 44), art. 22 alin. (2), art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, art. 4 Protocolul 7 al CEDO și art. 7 alin. (2) Cod penal, deoarece, reieșind din textul ordonanței din 28 mai 2012, în privința lui Timuș Nicolae, instanța de recurs a conchis că, la caz, nu au fost constatate careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale în cauza dată pe episodul menționat, astfel, persoana în cauză, a „beneficiat” de o repetare a urmăririlor, iar principiul *non bis in idem* consacrat în art. 4 din Protocolul 7, vizează și cazul dublelor urmăririi (*cauza Franz Fisher vs. Austria*).

De asemenea, instanța de recurs a indicat ca fiind eronată concluzia instanței de apel cu referire la încetarea urmăririi penale pe episodul privind dobândirea ilicită de către inculpatul, Timuș Nicolae, a bunurilor părții vătămate, Iacob Igor prin înșelăciune și abuz de încredere, în condițiile existenței unei hotărâri neanulate (încheierea privitor la rezultatele în urma verificării cererii, informației REI-2 din 13.06.2016, emisă de OOS a sectorului de poliție or. Strășeni, Taran N., f.d. 149, vol. I), or, încheierea menționată, nu poate fi interpretată ca circumstanță care exclude urmărirea penală, în sensul prevederilor art. 275 pct. 8), 9) Cod de procedură penală.

Astfel, pe episodul menționat, instanța de recurs a conchis că, nu a avut loc încălcarea prevederilor art. 22, 63, 287 alin. (4) Cod de procedură penală, or, încheierea emisă de către OOS a sectorului de poliție or. Strășeni, locotenent major de poliție, Taran N., nu reprezintă un act procedural și nu produce careva consecințe juridice, fiind distinctă de situația descrisă de legiuitor în art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de recurs a conchis că, concluzia instanței de apel este incorectă în ce privește încetarea procesului penal în privința lui Timuș Nicolae pe faptul dobândirii ilicite a bunurilor prin abuz de încredere și înșelăciune de la partea vătămată Iacob Igor, pe motiv că există o hotărâre neanulată.

Instanța de recurs a mai constatat, că la examinarea cauzei, instanța de apel nu a respectat cerințele de judecare a apelului prevăzute în art. 414 Cod de procedură penală, precum și nu a ținut cont de dispozițiile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, prin urmare temeiul invocat de recurent, prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume că instanța de apel nu

s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, persistă în cauză.

14. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2017, a fost respins, ca fiind nefondat, apelul declarat de avocatul Igor Stratan în numele părților vătămate Sîrbu Viorel și Iacob Igor. Totodată, a fost admis apelul declarat de avocatul Sergiu Radu în numele inculpatului, fiind casată sentința integral, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal de învinuire a lui Timuș Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal a fost încetat, din motiv că există hotărâri în privința aceleiași persoane, cu privire la aceleași acuzații.

15. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că, ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012, prin care s-a anulat ordonanța de încetare a urmăririi penale din 23 septembrie 2011 și s-a dispus reluarea urmăririi penale pe episodul cu partea vătămată Sîrbu Viorel - contravine prevederilor art. 21 din Constituția RM, art. 4 Protocolul 7 al CEDO, art. 7 alin. (2) Cod penal, art. 22 alin. (2), art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală. Astfel, principiul „non bis in idem” se referă nu doar la dreptul persoanei de a nu fi judecat de două ori pentru aceeași faptă, dar și la dreptul acesteia de a nu fi urmărit de două ori pentru aceeași faptă de organele de urmărire penală.

În speță, instanța de apel a reținut din ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din data de 28 mai 2012 (cu referire la episodul părții vătămate Sîrbu Viorel), că temei pentru redeschiderea procesului penal în privința lui Timuș Nicolae a servit faptul că „organul de urmărire penală nu a audiat în calitate de martor pe cet. Mura Ștefan pentru care învinuitul pretinde că a luat cu împrumut mijloacele bănești de la partea vătămată Sîrbu Viorel, nu a fost efectuată confruntarea dintre partea vătămată Sîrbu Viorel și învinuitul Timuș Nicolae pentru înlăturarea divergențelor dintre declarațiile acestora și în special nu au fost verificate existența altor cazuri, unde învinuitul Timuș Nicolae, ar fi fost implicat la însușirea mijloacelor bănești prin astfel de modalități. S-a indicat că organul de urmărire penală nu a luat toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, nu a administrat pe dosar toate probele pertinente, concludente și suficiente.”

Instanța de apel, reieșind din textul ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din data de 28 mai 2012 (pe episodul părții vătămate Sîrbu Viorel) de reluare a urmăririi penale în privința lui Timuș N. menționată supra, atestă că la caz, nu au fost constatate careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi

penale în cauza dată, or, din conținutul ordonanței rezultă că, temei de reluare a urmăririi penale a servit omisiunile organului de urmărire penale în efectuarea cărorva acțiuni de urmărire penală, fapte care nu se atribuie nici la fapte noi ori recent descoperite și nici la capitolul viciul fundamental.

În continuare, instanța de apel a constatat că ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012 de reluare a urmăririi penale în privința lui Timuș N. este lovită de nulitate, deoarece odată ce în privința persoanei a fost încetată urmărirea penală în mod corect, aceasta nu poate fi pusă repetat sub urmărire penală. În acest context, urmează a fi menționat că ordonanța de încetare a urmăririi penale emisă în privința lui Timuș N. la data de 23 septembrie 2011 (episodul părții vătămate Sîrbu Viorel) nu a fost contestată în conformitate cu art. 313 Cod procedură penală.

Așadar, în viziunea instanței de apel, concluziile făcute în ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012, precum că „organul de urmărire penală nu a luat toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, nu a administrat pe dosar toate probele pertinente, concludente și suficiente”, încalcă dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru una și aceeași faptă, reglementat de art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Cu referire la învinuirea adusă inculpatului Timuș N., pe episodul privind dobândirea ilicită prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor părții vătămate Iacob Igor, instanța de apel a constatat că din conținutul ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 01 iunie 2012, rezultă că temei pentru anularea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale din 27.10.2011 constituie faptul că „controlul a fost efectuat superficial și nu au fost verificate sub toate aspectele complet și obiectiv toate circumstanțele cauzei, în special nu au fost apreciate juridic corect acțiunile lui Timuș N.”.

Instanța de apel, analizând temeiul de anulare a ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale din 27.11.2011, invocat în ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 01 iunie 2012 în raport cu temeiurile de anulare a ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale, stipulate expres în conținutul art. 274 alin. (7) Cod procedură penală, a indicat că acesta nu rezultă din aceste temeiuri expres și limitativ indicate de lege. Ca urmare, instanța de apel a conchis asupra ilegalității și nulității ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 01 iunie 2012.

În speță, instanța de apel a considerat incorectă soluția pronunțată de prima instanță de condamnare a lui Timuș N. în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, în prezența unor hotărâri neanulate de încetare a urmăririi penale și de refuz în pornirea urmăririi penale. Or, autoritatea de lucru judecat este considerat un principiu, exprimat prin „*non bis in idem*” - principiu care nu mai permite

declanșarea unei noi judecăți cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană, dacă acestea au făcut obiectul unei judecăți pentru care există deja o hotărâre definitivă.

Pe cale de consecință, instanța de apel a reținut că în cadrul prezentului proces penal au fost încălcate prevederile art. 22, art. 63 alin. (2), pct. 3, art. 4 al Protocolului nr. 7 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În acest context, instanța de apel a considerat ca fiind întemeiate argumentele avocatului Radu Sergiu privind existența unor hotărâri definitive neanulate în privința lui Timuș N. pentru aceeași faptă. Ca urmare, instanța de apel a concluzionat că, acest fapt se consideră temei de încetare a procesului penal intentat în privința acestuia.

De asemenea, instanța de apel a ajuns la concluzia că în speță și-au găsit reflectare prevederile normelor enunțate supra, erorile de drept invocate afectează soluția instanței de fond, care pripit, fără a le reține, incorect a pronunțat o sentință de condamnare în privința inculpatului Timuș N., fiind în situația când acesta a fost urmărit de mai multe ori pentru aceeași faptă și menținut în calitate de bănuț cu încălcarea termenului prevăzut de lege astfel fiind încălcate esențial drepturile inculpatului garantate atât de Constituția Republicii Moldova, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cât și de Codul de procedură penală, iar această încălcare de lege echivalează cu o eroare judiciară, ceea ce atrage casarea actului de dispoziție a primei instanțe.

Referitor la argumentele avocatului Radu Sergiu în numele inculpatului, privind achitarea lui Timuș N. învinuit în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, instanța de apel nu s-a expus dat fiind faptul că, în cauza penală pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune sau abuz de încredere de la părțile vătămate Sîrbu Viorel și Iacob Igor a unor sume de bani există hotărâri în privința aceleiași persoane, cu privire la aceleași acuzații.

Cu referire la apelul declarat de avocatul Stratan Igor în numele părților vătămate, prin care se solicită aplicarea unei pedepse mai aspre inculpatului Timuș N., instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor invocate în cererea de apel în acest sens, ca urmare a existenței unor hotărâri definitive în privința lui Timuș N. pe aceleași fapte.

16. Decizia instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către:

16.1 Procuror, care solicită casarea acesteia în privința inculpatului Timuș N., cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, invocă:

- soluția pronunțată de instanța de apel de a înceta procesul invocând că, există o hotărâre neanulată de refuz în pornirea urmăririi penale este neîntemeiată;

- după cum a constatat instanța de apel în decizia sa, prin ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Ion Tețcu din data de 27 octombrie 2011, s-a refuzat în pornirea urmăririi penale, în partea ce ține de plângerea înaintată de către Iacob Igor privind însușirea sumei de 7.000 euro. Prin ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din data de 01 iunie 2012, s-a anulat ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din data de 27 octombrie 2011 și s-a pornit urmărirea penală în baza art. 190 alin. (4) Cod penal;

- ordonanța vizată a fost emisă în conformitate cu prevederile art. 274 alin. (7) Cod de procedură penală. Prin urmare, în cazul dat, la adoptarea soluției urma să se facă distincție între situația menționată supra și „reluarea urmăririi penale”;

- prin decizia Curții Constituționale nr. 12 din 07 februarie 2017 s-a decis inadmisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate a art. 247 alin. (7) din Codul de procedură penală.

În drept, recursul declarat este întemeiat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

16.2 Partea vătămată Iacob Igor, care solicită casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului invocă:

- instanța de apel la rejudecarea cauzei a admis erori de drept, și a dat o nouă apreciere juridică a circumstanțelor de fapt și de drept;

- mai mult soluția instanței de apel prin care a fost încetat procesul penal din motiv că există hotărâri în privința aceleiași persoane cu privire la aceleași acuzații, cu corespunde cu circumstanțele de fapt și de drept, în speța dată, din motiv că asemenea hotărâri nu există;

- circumstanțele expuse atestă în mod lucid că, instanța de apel a interpretat eronat legea, a admis erori de drept, iar în consecință a adoptat o hotărâre motivată superficial, care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În drept, recursul declarat este întemeiat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

16.3 Partea vătămată Sîrbu Viorel, care solicită casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, invocând aceleași motive pe care le-a indicat partea vătămată Iacob I., în recurs.

17. Judecând recursurile în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit alin. (1) art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost evaluate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la soluția adoptată.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecătii instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Procurorul și părțile vătămate au criticat decizia contestată, invocând temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, *în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Din analiza textuală a recursurilor declarate, Colegiul reține, că se contestă decizia instanței de apel, prin prisma temeiului de recurs invocat și menționat supra, invocându-se faptul, că soluția pronunțată de instanța de apel de a înceta procesul, din motiv că există hotărâri neanulate cu privire la aceleași persoane și cu privire la aceleași acuzații, este neîntemeiată, astfel această instanță a interpretat eronat legea.

Astfel, verificând asupra principiului respectării normelor de drept procesuale menționate, Colegiul constată că Timuș N. de către organul de urmărire penală a fost învinuit, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari*, iar prima instanță a adoptat o sentință prin care inculpatul, Timuș N., a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Prin urmare, nefiind de acord cu soluția adoptată de către prima instanță, avocatul Radu Sergiu în numele inculpatului și avocatul Stratan Igor în numele părților vătămate Sîrbu Viorel, Iacob Igor, au atacat sentința cu apeluri. La rândul său, instanța de apel, rejudecând cauza, în al treilea set de proceduri, a adoptat o soluție prin care a respins, ca fiind nefondat, apelul declarat de avocatul Stratan I. în numele părților vătămate și a admis apelul declarat de avocatul Sergiu Radu în numele inculpatului, fiind casată sentința integral, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, procesul penal de învinuire a lui Timuș N. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal a fost încetat, din motiv că există hotărâri în privința aceleiași persoane, cu privire la aceleași acuzații.

Instanța de apel în acest context a constatat, că consideră incorectă soluția pronunțată de prima instanță de condamnare a lui Timuș N. în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, în prezența unor hotărâri neanulate de încetare a urmăririi penale și de refuz în pornirea urmăririi penale.

Colegiul penal lărgit, la acest aspect reține că, din materialele cauzei s-a stabilit că, prin ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Ion Tețcu din data de 27 octombrie 2011, s-a refuzat în pornirea urmăririi penale, în partea ce ține de plângerea înaintată de către Iacob Igor, privind însușirea sumei de 7.000 euro.

Totodată, prin ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din data de 01 iunie 2012, s-a anulat ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din data de 27 octombrie 2011 și s-a pornit urmărirea penală în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, care a fost emisă în conformitate cu prevederile art. 274 alin. (7) Cod de procedură penală.

Prin urmare, în cazul dat, la adoptarea soluției, instanța de apel pripit a indicat că, în speță există o hotărâre neanulată de refuz în pornirea urmăririi penale, fără a face distincție între „începerea urmăririi penale”, care a avut loc pe

episodul părții vătămate Iacob I., după anularea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale și „reluarea urmăririi penale”, care a avut loc pe episodul părții vătămate Sîrbu V., după anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale.

Totodată, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel în partea descriptivă a hotărârii pronunțate pripit a menționat că: *„analizând temeiul de anulare a ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale din 27.11.2011, invocat în ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 01 iunie 2012, în raport cu temeiurile de anulare a ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale, stipulate expres în conținutul art. 274 alin. (7) Cod procedură penală, atestă că acesta nu rezultă din aceste temeiuri expres și limitativ indicate de lege... În acest sens, instanța de apel conchide asupra ilegalității și nulității ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 01 iunie 2012”, totodată prematur a indicat și faptul că „din textul ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012, (pe episodul părții vătămate Sîrbu V.) de reluare a urmăririi penale în privința lui Timuș N., atestă că, la caz, nu au fost constatate careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale în cauza dată, or din conținutul ordonanței rezultă că temei de reluare a urmăririi penale a servit omisiunile organului de urmărire penală în efectuarea cărorva acțiuni de urmărire penală, fapte ce nu se atribuie nici la fapte noi ori recent descoperite și nici la capitolul viciu fundamental”, fără a verifica și a lua în considerație dacă, în speța dată, inculpatul sau avocatul acestuia au invocat încălcările date, cu respectarea prevederilor art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, adică dacă ordonanțele menționate de pornire a urmăririi penale din 01 iunie 2012 și de reluare a urmăririi penale din 28 mai 2012, în privința lui Timuș N., au fost contestate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală.*

Totodată, instanța de apel pripit a indicat că *„potrivit Hotărârii Curții Constituționale din 14 mai 2015, a fost declarată drept neconstituțională dispoziția art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, care a stat la baza emiterii ordonanței Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din 28 mai 2012, de reluare a urmăririi penale în privința lui Timuș N.”* fără a verifica aplicabilitatea Hotărârii Curții Constituționale din 14 mai 2015, în speța dată.

Ca urmare, Colegiul constată că instanța de apel prematur a ajuns la concluzia referitor la încetarea procesului penal de învinuire a lui Timuș Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că există hotărâri în privința aceleiași persoane, cu privire la aceleași acuzații, în contextul existenței unor hotărâri neanulate de încetare a urmăririi penale și de refuz în pornirea urmăririi penale, prin ce a admis o eroare, instanța de apel urmând să aprecieze obiectiv toate circumstanțele cauzei.

Din considerentele expuse, Colegiul penal statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de

art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Totodată, instanța de recurs specifică faptul, că obligația de motivare a hotărârilor judecătorești face parte din setul de garanții stabilit pentru existența unui proces echitabil. Conform jurisprudenței CEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, având posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și oferă posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs. (Suominen c. Finlandei (2003), Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007), Albina c. României (2005), Boldea c. României (2007)

Așadar, în decizie, instanța de apel urmează să analizeze argumentele importante invocate de apelanți, motivându-și temeiurile de fapt și de drept, ce conduc la admiterea sau la respingerea fiecăruia din aceste motive invocate de apelanți, totodată instanța de apel pe episodul părții vătămate Sîrbu V. urmează să verifice legalitatea sentinței de condamnare în conformitate cu prevederile legale, iar pe episodul părții vătămate Iacob I., în caz că va considera că ordonanța Procurorului raionului Strășeni, Alexandru Rața din data de 01 iunie 2012, prin care s-a anulat ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din data de 27 octombrie 2011 și s-a pornit urmărirea penală în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, este emisă în conformitate cu prevederile legale, urmează să aprecieze probele, în urma unei evaluări în ansamblu și să verifice dacă inculpatul avea sau nu intenția de însușire a bunurilor părții vătămate și existența în speța examinată a relațiilor de ordin civil.

În asemenea condiții, instanța de recurs conchide de a admite recursurile ordinare declarate la caz, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare, în alt complet de judecători.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă **obligatoriu** de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel și recurs, nominalizate și în prezenta decizie; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate; să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate; să analizeze la modul convenit prezența sau lipsa elementelor infracțiunii imputate inculpatului și să atragă atenția asupra faptului dacă în speță nu sunt relații civile, pe episodul părții vătămate

Iacob I.; să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

18. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admit recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, părțile vătămate Iacob Igor și Sîrbu Viorel, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2017, în cauza penală privindu-l pe **Timuș Nicolae Xxxxx** și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la data de 20 decembrie 2018.

Președinte

Cobzac Elena

Judecători

Țurcan Anatolie

Visternicean Dumitru

Mardari Dumitru

Pitic Mariana